

UPPRYCKANDET – DE KRISTNAS HIMMELSFÄRD

Läran om de kristnas himmelsfärd – kontra darbyism

I denna artikel lämnar Nils Ibstedt, Broby, en kortfattad historisk återblick på utvecklingen av läran om före-vedermödan-uppryckande av församlingen.

Läran om församlingens uppryckande (eng: rapture) som en separat händelse före vedermödan vid Kristi tillkommelse i skyn, fick under tidigt 1800-tal en stor förkunnare i en irländsk bibellärare vid namn John N Darby. Denna lära har därför i vissa kretsar blivit kallad för darbyismen.

Men Darby var inte den förste i modern tid som förnyade förkunnelsen av denna bortglömda sanning om Kristi tillkommelse. Eftersom det dessutom finns tillräckligt med skriftunderlag om att de kristnas uppryckande utgör en separat händelse och att det var en apostolisk förkunnelse, vore det riktigare att kalla denna lära för *”de kristnas himmelsfärd”*.

Hur förkunnades denna sanning under apostlarnas tid

Att sanningen om *”de kristnas förvandling* (1 Kor 15:51) *och uppryckande i skyn”* dit Herren stigit ner för att möta dem, som en särskild händelse, var de första apostlarnas förkunnelse, är tydligt framställt av aposteln Paulus i 1 Tess 4:16-17. Han försäkrar flera gånger att de kristna skall bli frälsta undan vredesdomen. Även aposteln Petrus gör en antydning om att de kristna skall bli frälsta ut ur vedermödan liksom fordorm Lot blev först räddad innan domen gick över Sodom och Gomorra. (1 Pet 2:6-9)

Sedan Paulus och troligen även aposteln Petrus led martyrdöden i Rom vid Neros förföljelse år 66, var det endast aposteln Johannes kvar av dem som lämnade skrifter efter sig. I sitt evangelium skriver han att Kristus skall komma tillbaka och hämta sina heliga till sig efter att ha berett rum för dem i himlen. Sedan skall de för alltid skall vara där han är. (Joh 14:3)

Stor förväntan på Jesu återkomst

Under det första århundradet var de kristnas förväntan på Kristi återkomst mycket stor. Jesu undervisning om sin återkomst har stor plats i evangelierna. Jesus uppmanade lärjungarna att vaka och bedja för att vara redo *”ty ingen vet tiden, ej heller stunden”* för hans återkomst.

En av anledningarna till tron att Jesus skulle komma tillbaka i deras generation, var Jesu ord till Petrus: *”Om jag vill att han (Johannes) skall bli kvar tills jag kommer, vad rör det dig?”* Då Johannes, som den siste aposteln skrev sitt evangelium omkring år 98, säger han att ryktet hade spritts bland bröderna att den lärjungen inte skulle dö utan få vara med om uppryckandet. Därför väntade man att Kristi återkomst skulle ske i Johannes livstid. Men Johannes tillägger att Jesus inte hade sagt till Petrus att lärjungen inte skulle dö, utan *”Om jag vill att han skall bli kvar tills jag kommer, vad rör det dig?”* Joh 21:22

Kyrkofädernas skrifter

Man har undrat över varför man inte finner utläggningar och kommentarer om uppryckandet, som en separat händelse före vedermödans och vredens tid, i kyrkofädernas skrifter. Anledningen är troligen den, att de kristna under 2:a och 3:e århundradet upplevde den ena förföljelsen efter den andra och därför trodde att de redan var inne i den stora sista vedermödan. Därför var det inaktuellt för dem att tala om ett uppryckande före vedermödan. De var hela tiden inställda på att bli frälsta ut ur den vedermöda som de då fick genomgå. De tillämpade till stor del Uppenbarelsebokens budskap på sin egen tid. I den finns inte uppryckandet av församlingen direkt angivet, utan där framställs enbart Kristi kommande till jorden för att döma de ogudaktiga och upprätta det 1000-åriga fridsriket. Därför blev sanningen om de kristnas uppryckande före vedermödan och vreden, som en separat händelse, undanskymd inför väntan på Kristi tillkommelse som domaren.

Men även om det, vad jag vet, inte finns dokumenterat hos kyrkofäderna, är det sannolikt att det fanns förkunnare även under det kristna martyrskapets tid, som undervisade att uppryckandet skulle ske före Guds vredes utgjutande över de ogudaktiga som det så tydligt står i Pauli brev: "...vi vänta på hans Son från himlen.. Jesus, som frälsar oss undan den kommande vredesdomen". (1 Tess1:10)

Kejsar Konstantins tolerans-edikt

När kristendomen blev fri i och med kejsar Konstantins tolerans-edikt (år 313) och blev statsreligion under kejsar Theodosius, (år 378-398) så glömdes mer eller mindre sanningen om Kristi tillkommelse bort. Man menade att 1000-årsriket redan hade börjat i och med att kristendomen intog det högsta sätet i Romarriket. Man flyttade därefter fram Kristi tillkommelse till att ske efter 1000-årsriket (post-millenniaism). Augustinus (år 354-430) skrev sitt stora verk "Gudsstaten" i vilken han framställer sin vision om ett universellt kristet imperium. Denna bok fick ett enormt inflytande och lade grunden för katolicismen och tanken att 1000-årsriket skulle förverkligas genom kristendomens utbredande före Kristi personliga återkomst.

Den katolska eran

Under den katolska eran som följde, glömdes många av de evangeliska sanningarna bort. Döpet, sakramenten, bikten med avlösningen blev nådemedel till frälsning. Det byggdes upp ett system så att ingen kunde bli frälst utan genom prästens och påvens välsignelse.

Men med början på 14-hundratalet skedde ett uppvaknande då den ena evangeliska sanningen efter den andra återupptäcktes: rättfärdiggörelse genom tron, pånyttfödelsen, helgelsen, döpet, andedöpet och den lokala församlingen. Även sanningen om Kristi tillkommelse och församlingens uppryckande, som en separat händelse före vredens tid, återupptäcktes och började att förkunnas.

Emmanuel Lacunza

Av kända skriftställare är E. Lacunza den förste, som skrev en bok som framställde att Kristi kommande i skyn för att hämta sin utvalda, var en separat händelse, skild från Kristi kommande till jorden. Han var en omvänd jude och verkade som jesuitpräst i Chile. Under täcknamnet Rabbi Juan Josafat Ben-Esra skrev han en bok med titeln

”Kristi kommande i härlighet och majestät”, på över 900 sidor. Manuskriptet var färdigt år 1790 och utgavs på spanska år 1812. Den blev översatt till engelska av Rev Edward Irving och utgiven i London 1827.

Lacunza kom till den slutsatsen att det måste vara en period av minst 45 dagar mellan Kristi kommande i skyn och hans kommande till jorden, under vilken tid Guds vrededomar skulle drabba jorden. Tidsperioden på 45 dagar kom han fram till genom studier av Dan 12:11-12, tidsskillanden mellan 1290 dagar och 1335 dagar.

Endast en helgad skara

Lacunza trodde även på att det endast var en särskilt helgad skara som var värdiga att få del av uppräckandet före vreden. De kristna som ej var med om uppräckandet skulle få gå igenom vredens fruktansvärda tid, men de flesta skulle förbli levande för att befolka 1000-årsriket medan alla andra skulle gå under i domen, enligt Lacunza. De kristna som ej var redo, men likväl välsignade, och dött en naturlig död, skulle uppstå först efter 1000-årsriket vid den sista uppståndelsen.

Beträffande Uppenbarelseboken hade Lacunza samma uppfattning som Francisco Ribera, en spansk, katolsk jesuit, som redan 1580 publicerade en bok i vilken han framhöll att den gällde ändens tid (faturism). Medan den allmänna katolska uppfattningen var att både Antikrist och den Falske Profeten var verkliga personer, så trodde Lacunza att Antikrist var en ”moralisk kropp” av många personer i det ondas tjänst och att den falske profeten var det katolska prästerskapet.

Edward Irving

Edward Irving som översatte Lacunzas bok, 1827, kom till den uppfattningen att uppräckandet måste ske före Antikrists diktaturregim, alltså 1260 dagar (3½ år) före det andra advent (Dan 9:27, Upp 13:5, 11:2). Irving predikade Kristi tillkommelse med stor kraft; att Kristus först skall komma för att hämta sina heliga och sedan efter en period av vedermöda skall Kristus komma med sina heliga för att förgöra Antikrist och hans onda regim. Han påstod att han predikade i lydnad för vad han trodde var en röst från himlen om att de kristna skulle ryckas upp före uppenbarelsen av Kristus på jorden.

Margaret MacDonald

En händelse som starkt bidrog till förkunnelsen av en separat himmelfärd av de kristna som var redo, var profetior och visioner av 15-årig flicka, M MacDonald, Port Glasgow i Skottland år 1830. Enligt hennes visioner skulle, det inte enbart bli ett uppräckande som en separat händelse, utan även att det endast var de andefyllda som var redo för denna himmelfärd.

M MacDonalds profetiska visioner om uppräckandet av de kristna som var redo, såsom en särskild händelse, före Kristi uppenbarelse på jorden, spriddes snart i de evangelisk-protestantiska församlingarna. Hon frambar dessa visioner med stor övertygelse och framhöll att de var ett Guds väktarrop till alla slumrande kristna att göra sig redo. Hon betonade särskilt att det endast var de andefyllda kristna som var redo att följa Kristus då han kom för att hämta sin brud.

John N Darby

Den som särskilt tog vara på MacDonalds uppenbarelser och nedtecknade dem i en bok titulerad: "*Återställandet av apostlar och profeter*", var en pastor vid namn Robert Norton. Men en av de förkunnare som kanske allra mest utövade ett stort inflytande med sin förkunnelse, om ett särskilt uppryckande av församlingen före vedermödan, var ledaren för Plymouth- bröderna, John N Darby. Han gjorde många resor till USA och Canada under åren 1862-77, där man höll särskilda konferenser om Kristi tillkommelse. Han var bekant med E Irwing och hans översättning av Lacunzas bok och han var en av dem som besökte MacDonald under tiden hon fick sina visioner.

De 70 årsveckorna

Darby var troligen den, som först förde in tolkningen av Daniels 70:e årsvecka i samband med församlingen uppryckande. Han påvisade att endast 69 veckor, som var bestämda för Israel, var fullföljda fram till Kristi korsfästelse och att en vecka återstod att uppfyllas i ändens tid. Därmed blev församlingens epok den stora parentesen efter den 69:e årsveckan fram till församlingens uppryckande då den 70:e årsveckan för Israel tar vid - en sjuårsperiod av vedermöda - fram till Kristi andra tillkommelse på jorden.

Darbyismen

Det är framförallt denna Darbys tolkning av de 70 årsveckorna och delvis också hans framställning av tidsskeden (dispensationism) som man kan kalla för darbyism. Läran om att det finns två moment i Kristi tillkommelse, åtskilda av en tid av vedermöda och Guds vrede över de ogudaktiga, härstammar inte från Darby.

Darby trodde däremot inte på uppryckandet av enbart särskilt utvalda, värdiga och andefyllda kristna, utan att hela Guds församling kommer att vara med, ty han menade att det ej går att dela på Kristi kropp.

Denna hans uppfattning delas ej av särskilt många. Kristi kropp kan visserligen ej delas rent andligt, men en del av kroppen fick tydligen redan efter Jesu uppståndelse följa med honom som en förstlingsskörd av de avsonnade. (Matt 27:53) Den förhärskande förkunnelsen i detta sammanhang i pingstväckelsen pionjärtid var liknelsen om de tio jungfrurna som delade de kristna i förståndiga och oförståndiga. (Matt 25:1-13).

Församlingen - den stora parentesen

Många andra kända förkunnare och bibelforskare har fört läran, om att det finns två faser i Kristi tillkommelse, vidare, men med olika variationer och utvecklingar. Dr Harry A. Ironsides, pastor vid Moody Memorial church i Chigago, skrev en bok med titeln "*Den stora parentesen*", som blev mycket känd och publicerad. Cyrus I. Scofield förde in dessa tolkningar i sin referensbibel 1909, vilket mycket bidrog till att göra dessa uppfattningar allmänt kända.

Dr Ruben a Torrey, Gustaf F Johnson, radioförkunnaren Charles E Fuller är andra kända förkunnare av före-vedermödan-uppryckande (pretribulationism) av församlingen.

Låsning vid den katolska trosbekännelsen

Men det fanns även mycket kända predikanter och bibeltolkare som antingen tog avstånd eller förhöll sig oberörda av dessa tolkningar, såsom Georg Mueller, Charles H. Spurgeon, Philip Mauro, Campbell Morgan, Oswald Smith och dr Harold Ochenga m fl. I stort sett var deras uppfattningar "låsta" vid den katolska och senare även den protestantiska trosbekännelsen, som framställer Kristi tillkommelse, uppståndelsen från de döda, de kristnas förvandling och domen över de ogudaktiga, att ske vid en och samma tidpunkt på den yttersta dagen - Herrens dag.

Het debatt

Debatten går fortfarande het mellan dessa olika tolkningar. En av de starkaste företrädarna i vår tid för "*före-vedermödan-uppryckande*" är John F Walvoord, president för Dallas Theologiska Seminary. En annan är Dr Hal Lindsay, även han en graduant från nämnda seminarium, som skrivit bestsellern "*The late Great Planet Earth*" tillika med många andra såsom Salem Kirban och professor Paul Feinberg.

Pingstpionjärernas förkunnelse

De flesta pingstpionjärerna i Sverige, såväl som i andra länder, hade en förkunnelse om två moment i Kristi tillkommelse. I sin bok "*Jesus kommer*" framställer pastor Lewi Pethrus i enlighet med Jesu ord "*såsom på Lots tid*" att liksom Lot räddades undan Guds vrede över Sodom och Gomorra, så kommer Guds församling att ryckas upp, före vredesdomen, vid Kristi tillkommelse i skyn.

Nils Ibstedt